

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 3. An universale fiat per actum Comparativum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

§. III.

An Universale fiat per actum Comparativum.

261. *Nota.* Circa Universale tres potissimum actus habere intellectus potest. *Primò.* Prælucentibus sensibus externis cognoscere potest naturas in multis individuis similes. *Secundò.* Abstrahit naturam àb individuationibus. *Tertiò.* Reflectere se potest supra naturam jam præcisam, & illam actu referre ad inferiora, & sic reflexè cognoscere, an apta reverà sit, inesse inferioribus suis, & de iis prædicari. Actus primus, & tertius absque dubio sunt Comparativi, sed non sunt actus facientes Universale. Non *primus*; quia præcedit ipsam Universalis effectiorem. Non *tertius*; quia sequitur Universale jam factum. *Status quaestionis* igitur est de actu secundo, qui formaliter & directe facit Universale: An nimirum & hic sit comparativus, h. e. an hic ipse actus comparet naturam exercitè abstractam cum inferioribus, sive individuis, & advertat ad naturæ cum illis convenientiam? An verò sit absolutus, h. e. an naturam simpliciter abstrahat à differentiis individuantibus absque comparatione?

262. *Dico.* Non est comparativus. *Ratio est.* Hoc ipso quod intellectus naturam cognoscat, differentiis individuantibus non cognitis, natura absque ulla comparatione est una, simulque indifferens, & apta inesse multis, & de illis prædicari, etsi actu non prædicetur, id quod ad essentialiam Universalis non requiritur.

Confir.

Confir. Si Universale non esset *essentialiter*, & *proximè* prædicabile (nonnulli enim tantum ad Universale *in prædicando* actum comparativum exigunt) ante comparationem, ergo nunquam foret prædicabile de omnibus; cum de omnibus singillatim comparatio fieri non possit.

263. *Obj.* 1. Actus formaliter & directe faciens Universale, debet illud facere; prout dicit ordinem ad inferiora; ergo facere illud debet comparative ad inferiora. R. T. *Ant. N.*

Conf. Ad hoc enim, ut aliquid in se sit respectivum, necesse non est, illud fieri actione respectiva, ut in respectivis patet. *Dixi T.*

Ant. Quia, si per verba illa: *prout dicit ordinem ad inferiora*, contendas, quod actus faciens Universale debeat id actu ad inferiora referre, tunc falsum est ex ratione conclusionis. *Si ais:* Intellectus faciendo Universale non debet cæco modo procedere; ergo debet illud comparare cum suis inferioribus, ne fortè præscindat naturam, quæ pluribus inesse, aut de iis prædicari non possit. R. Huic periculo satis cautum est per actus prævios.

Inst. Universale essentialiter dicit ordinem ad multa; ergo essentialiter involvit comparationem. R. D. *Ant.* Essentialiter dicit ordinem ad multa, i. e. debet essentialiter in se habere aptitudinem, ut possit referri ad multa. C. i. e. debet actu referri. N. *Si reponas.* Nequit dari prædicatum actu in iudicio, nisi fiat comparatio actualis ad subjectum; ergo nec datur prædicabile actu, nisi fiat comparatio ad sub-

subjicibile actu. R. N. *Conf. Disp.* est: Relatio, quæ inter prædicatum actuale, & subiectum intercedit, est prædicamentalis, & contingens, quæ requirit terminum actu existentem, ad quem actu referatur. Econtra prædicabile, sive aptum esse prædicari, est relatio transcendentalis, & essentialis; igitur ab actu, à quo natura habet, quod sit una & communicabilis (quæ est essentia Universalis) ab eodem etiam habet, quod sit transcendentaliter respectiva; prius autem habet à cognitione abstractiva absoluta; ergo & posterius.

264. *Obj. 2.* Superius, ut superius sine relatione ad inferiora concipi nequit; sed Universale logicum est superius respectu inferiorum; ergo. R. 1. Tramisso hoc argumento, nondum sequitur, Universale necessariò fieri per comparisonem; aliud enim omninò est, *Universale non posse concipi*, & aliud, *Universale non posse fieri*, ut consideranti facillè patebit. R. 2. *D. maj.* Superius *reduplicativè* sumptum concipi nequit &c. C. Superius *specificativè* sumptum. N. Dum fit Universale, opus non est, ut concipiatur *quà* superius, sed satis est, ut concipiatur sine differentiis.

265. *Reflexio* supra præcedentes §§. hujus articuli. I. Ad Universale tanquam constitutiva non requiruntur *Unitas & multitudo*, sed tantùm *Unitas*, & *aptitudo* inessendi multis. II. Natura Universalis est una, & multa in ratione naturæ; non autem multa est in ratione individuationum, cùm per individuationes
multa

multa fiat in ratione ipsius naturæ individuatae: Hinc natura abstracta non prædicatur de individuationibus formaliter, & abstractim sumptis, sed de ipsis individuis; dicere enim non possum: *Petveitas in abstracto est homo*; sed, *Petrus vel Petveitas realiter sumpta est homo.*

III. Universale est *Totum potentiale*, quod, licet non contineat plus, quàm singula individua, *quoad rem*, sicut *totum actuale*, cum natura abstracta non contineat plura prædicata essentialia, quàm singula illius naturæ individua: Continet tamen plus *quoad modum*, cum alio modo repræsententur prædicata essentialia in natura abstracta, & alio in contracta. In natura abstracta repræsentantur sine individuationibus, & ut quid multiplicabile, adeoque ut quid superius, & Universalius individuis. In natura verò contracta eadem quidem prædicata repræsentantur, sed cum differentiis individuantibus, & ut quid immultiplicabile.

IV. Per actum comparativum natura non fit Universalis in ratione Universalis *absoluti*, vel *transcendentaliter respectivi*; sed fit tantum Universalis in ratione Universalis *prædicamentaliter respectivi*. h. e. Actus comparativus non dat denominationem *actu & formaliter Universalis*, ad quam se merè per accidens habet; sed præcisè dat denominationem *respectivi*.

V. Natura abstracta per actum abstractentem absolutum est *exercitè Universalis*, estque vel genus, vel species, & proximè apta inesse, & prædicari de multis, vel ut pars, vel ut

ut tota essentia &c. *exercitè*. Quod autem dicatur *signatè* genus, vel species, hoc habet à cognitione comparativa. His ipsis terminis: *Signatè*, & *exercitè*, solvuntur multa alia. v. g. Natura Universalis *positivam* habere unitatem debet, & aptitudinem ad multa; sed talem non habet per actum absolutum, cum ille naturæ *negativam* duntaxat aptitudinem tribuat, quæ nil aliud est, quàm non repugnantia accipiendi ordinem vel respectum positivum ad inferiora; ergo. *Item*. Universale actu respicit multa, est actu prædicabile; sed hæc denotant cognitionem comparativam; ergo. *Item*, Natura Universalis habere debet negationem differentiarum; sed hanc non habet, nisi per actum comparativum; ergo. &c. VI. Actus faciens Universale nec copulativus, nec disjunctivus esse potest: Actus enim copulativus conjungit, disjunctivus autem sejungit multa; ergo uterque repræsentat multa ut multa, & in utroque apparet pluralitas; igitur neuter est faciens Universale.

ARTICULUS IV.

De Actuali Prædicatione, & Affectionibus Universalis.

§. I.

An Universale in actuali prædicatione maneat?

266. **N**Ota. Etsi prædicatio, si ut judicium formaliter tale spectetur, sit actus
entita.